

EXPUNERE DE MOTIVE

Evoluțiile climatului de securitate european și euroatlantic, în special în ceea ce privește problematica teroristă, migrația ilegală din zonele cu potențial terorist, amenințările cibernetice, cele hibride constituie factori care impun o reglementare actuală a asigurării securității naționale.

Dinamica activă a fenomenelor transnaționale negative, cu potențial agresiv sau de amenințare la adresa securității, accentuarea caracteristicilor transfrontaliere ale majorității amenințărilor care în alte condiții aveau sorginte și arie de manifestare interne, susțin și ele modificarea și completarea cadrului normativ în domeniul securității naționale.

De asemenea, nevoia de modificare rezultă și din dezvoltarea de noi instrumente și încorporarea progresului tehnologic în demersurile operaționale, precum și din necesitatea menținerii unui nivel ridicat de cooperare cu partenerii interni și externi pentru gestionarea adecvată a riscurilor și amenințărilor. În acest sens este necesară reglementarea mijloacelor și metodelor de acțiune care pot fi folosite de serviciile de informații pentru realizarea misiunilor, în cadrul cărora să se regăsească inclusiv crearea, dezvoltarea și administrarea de baze de date, sisteme informatice și de comunicații, precum și aplicații și alte resurse în mediul on-line.

Concomitent, este necesară instituirea unor garanții ferme în ceea ce privește respectarea drepturilor sau libertăților fundamentale ale persoanei, cu respectarea principiului fundamental al asigurării unui echilibru just și echitabil între activitatea de informații și restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale.

În acest context, trebuie asigurată armonizarea cu legislația europeană și cu cerințele CEDO în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal. Confirmarea necesității reglementării unui regim al acestor date în activitatea de informații a venit, spre exemplu, în cauzele: Rotaru împotriva României, Bucur și Toma împotriva României, Dumitru Popescu împotriva României, Acatrinei împotriva României, Curtea stabilind, în esență, că art.8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului a fost încălcat pentru că prevederile referitoare la deținerea și folosirea de către servicii a unor informații privind viața particulară a persoanelor nu sunt suficient de previzibile, fiind necesară consolidarea garanțiilor de respectare a drepturilor omului în activitatea de supraveghere secretă pentru rațiuni de securitate națională.

În deciziile Curții a fost invocată lipsa compatibilității dintre legea română și preeminența dreptului CEDO, respectiv nedefinirea marjei de apreciere a riscului la adresa securității naționale și modalitățile de exercitare a autorității publice de către organismele executive al statului, precum și lipsa previzibilității legii pentru cetățean.

În spiritul recomandărilor CEDO, referitoare la includerea, în legislația referitoare la securitatea națională, a unor reglementări exprese privind protecția datelor personale este necesară instituirea unor dispoziții care să prevadă:

- obligațiile autorităților care prelucrează și date cu caracter personal în cadrul activităților de realizare a securității naționale;
- colectarea acestor date numai în scopuri de securitate națională;
- ștergerea sau distrugerea datelor cu caracter personal atunci când constată că acestea nu au legătură cu riscuri sau amenințări la adresa securității naționale a României;

- controlul parlamentar asupra modului de aplicare a dispozițiilor referitoare la datele cu caracter personal.

Necesitatea completării Legii nr.51/1991 în sensul celor enunțate anterior derivă și din reglementările comunitare în domeniu, respectiv REGULAMENTUL (UE) 2016/679 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor -GDPR). În sensul regulilor Uniunii Europene, prin Legea nr. 363/2018 se prevede expres că aceasta nu se aplică prelucrărilor de date cu caracter personal efectuate pentru realizarea activităților din domeniul apărării naționale și securității naționale, în limitele și cu restricțiile stabilite prin legislația în materie.

GDPR reprezintă un prim pas în transpunerea, în planul legislației comunitare, a viziunii concordante a instituțiilor europene și a CEDO privind necesitatea unei reglementări mult mai riguroase în domeniul protecției datelor personale ale cetățenilor europeni sau ale terților aflați pe teritoriul UE.

În mod excepțional, GDPR prevede posibilitatea unui stat de a deroga, pe considerente de securitate națională, de la regimul de drepturi și obligații instituite prin act, dacă:

- restricționarea domeniului de aplicare a reglementării europene este stabilită printr-o măsură legislativă din dreptul intern;
- norma de restrângere conține dispoziții minimale care să garanteze legitimitatea restricționării.

Printr-o jurisprudență consecventă, CJUE a consacrat, la rândul ei, necesitatea stabilirii unui cadru legal care să cuprindă repere clare privind prelucrarea datelor personale, inclusiv din perspectiva securității naționale, atunci când afectează drepturile cetățenilor: Maximillian Schrems împotriva Data Protection Commissioner (C-362/14), Digital Rights Ireland Ltd împotriva Minister for Communications, Marine and Natural Resources și alții (C-293/12) și Karntner Landesregierung și alții (C-594/12), Tele2 Sverige AB împotriva Post-och telestyrelsen (C-203/15) și State for the Home Department împotriva Tom Watson și alții (C-698/15).

Necorelarea legislației române privind securitatea națională cu GDPR poate avea drept consecințe:

- crearea de impedimente sau chiar blocarea activității de informații pe anumite segmente, ca urmare a posibilei opoziții a operatorilor de date de a da curs solicitărilor autorităților publice;
- posibilitatea adoptării de sancțiuni împotriva României de către UE (care pot culmina cu demararea procedurii de infringement), în contextul derulării de activități care restrâng sfera drepturilor și obligațiilor din regulament;
- noi condamnări împotriva României la CEDO și deteriorarea imaginii de țară.

Initiatori: Chirtes Ioan - ~~Cnșh~~
Oana Florea -
Macovei Silviu -
HURDZEV SILVIU